

Villa sancti Martini

Šolski časopis OŠ Šmartno pod Šmarno goro

januar, februar, marec, april 2021, št. 2 (22. 2. 2021)

Pozdravljeni, bralci časopisa Villa sancti Martini!

Z veseljem pozdravljam drugo številko šolskega časopisa. Na začetku šolskega leta si nisem predstavljala, da bo šolski časopis kdaj vseboval intervjuje z osebami, ki niso učenci naše šole. Šola na daljavo pa nas je člane uredništva postavila pred dejstvo, da vprašanj vsaj za nekaj časa ne bomo mogli več postavljati našim šolarjem. Radovedni duh novinarjev pa ne pozna meja. Kar hitro smo sklenili, da bomo začeli iskati zanimive zgodbe v krogu naših družin, torej tam, kjer so nam okoliščine to dopuščale. Nastali so zanimivi in poučni intervjuji z ljudmi, ki so z mladimi novinarji za vas, bralce, delili svoje znanje, modrost, življenjske izkušnje. In velja jim prisluhniti!

Šola je konec februarja zopet odprla svoja vrata. Otroški vrvež je zopet napolnil šolske prostore in kmalu so se našemu delu pridružili tudi drugi učenci, ki radi pišejo, anketirajo, rišejo ...

Zahvaljujem se vsem učencem, ki ste pomagali ustvariti drugo številko našega časopisa, ter učiteljicam, ki ste v nabiralnik šolskega časopisa oddale prispevke svojih učencev, hvala torej Doroteji Bokavšek, Ireni Draganjec, Maji Haclar Anžin, Nataši Šircelj, Alenki Degen, Petri Podbevšek Žigman in Evi Zavrl.

Želim vam prijetno branje in lepe prvomajske praznike.

Maja Komjanc, mentorica

Uredniški odbor časopisa Villa sancti Martini: Lana Žalac, Gal Korenč, Gašper Burgar, Grega Roter, Jan Žan Mesojednik in mentorica Maja Komjanc

Avtorica risbe na naslovnici: Eva Srncl

Oblikovanje črk imena časopisa: Lana Žalac

Oblikovanje časopisa: Maja Komjanc

Šmartno: 22. 4. 2021

VSEBINA

INTERVJU: **Vsaka stvar se dela drugače in zahteva svoj čas** – intervju z *Ano Korenč* (Gal Korenč, str.4) ✪ **Narava daje moč** – intervju z *Darkom Burgarjem* (Gašper Burgar, str. 7) ✪ **Najbolj mi je bilo všeč, ko smo iskali idejo** – intervju z *Jožetom Roterjem* (Grega Roter, str. 9) ✪ **Vodni šport, ki osvobaja** – intervju z *Nikolajem Volovškom* (Ana Žalac, str. 13) ✪ **S trudom in posebnimi učinki do zmage** – intervju z *Glorio Cedilnik* (Katarina Cedilnik in Sara Mozetič, str. 15)

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ: **8. marec** – *zapis spomina na dan, poln čustev* (Belmina Samardžić, str. 17) ✪ **Šola Piali Ashar Alo** – intervju z *Mojco Gayen* (Izak Gayen, str. 18) ✪ **Rosa Parks – njen boj, naš boj** – *razmišljanje o pogumu in pomenu borke za človekove pravice* (Katarina Lampič, str. 23)

JEZIKOVNI KOTIČEK: **My reverie** – *short story* (Elizabeth Rose Tonge, str. 28) ✪ **Hidden (nosey)** – *short story* (Tinkara Lampič, str. 28) ✪ **Picnic (greedy)** – *short story* (Tinkara Lampič, str. 29) ✪ **The sun slowly rose** (Elizabeth Rose Tonge) ✪ **Crossword** (Martin Verbič, str. 30)

IZ DOMAČE SKRINJE: **Urška v podvodnem svetu** – *poustvarjalni spis* (Naja Klavžar, str. 31) ✪ **Urška in Podvodnež** – *pesem* (Jakob Renner Javornik, str. 32) ✪ **Urškina vrnitev** – *poustvarjalni spis*

RADOVEDNI MIKROFON: **Kaj je ljubezen** – *kratka anketa* (Lana Aleš, Lara Rasievicz, str. 35)

RIMA PESNIKA LOVI: **Kdo je mama** – *pesmi* (Aria Nahtigal, Anja Pavlovič, str. 36; Erika Sirnik, Anja Urša Golobinek, str.37)

MOŽGANČKI NA ZABAVI: **V šoli** – *nagradna križanka* (Gal Korenč, str. 38) ✪ **Križanka** (Lana Žalac, str. 39) ✪ **Zelena nagradna križanka** (Nikolina Grabež, str. 40)

LIKOVNA PRILOGA: Erik Mozetič, **Štirje letni časi**, str. 12 ✪ Lucija Skobe, **Sinička**, str. 22 ✪ Sara Mavrič, **Urška v podvodnem svetu**, str. 3

INTERVJU

GAL KORENČ

Vsaka stvar se dela drugače in zahteva svoj čas – intervju z Ano Korenč

Ana Korenč je kiparka, ki se je z glino srečala pred skoraj tridesetimi leti. Udeležila se je raznih likovnih tečajev ter se veliko izobraževala ob literaturi. O njenih začetkih, postopkih izdelave jaslíc ter o uspehih, ki jih je dosegla, sem se pogovarjal pri njej doma v Škofji Loki, kjer zadnja leta živi z možem in ustvarja.

Kdaj ste začeli izdelovati jaslice in zakaj?

Same jaslice kot figurice sem začela izdelovati pred 30 leti, ko sem obiskala prvi tečaj oblikovanja gline.

Iz katerega materiala izdelujete jaslice?

Jaslične figure ročno izdelujem iz gline, ki jo kupim pri pečarstvu Fujan v Vodica. Njihova glina je kopana na severnem delu hriba Rašice in Šinkovega Turna. To glino, ki jo izkopljejo, naprej raztopijo v vodi, jo prečistijo na posebnih sitih, prevaljajo na stikalnicah, da dobijo glino. Končni izdelek je čista glina, brez primesi, ki pa jo jaz potem doma oblikujem v vsako

posamezno figurico, kot so ovčke, pastirčki, Jožef, Marija ... Ko se naredijo oz. oblikujejo figurice, se morajo najprej posušiti, nato pa se žgejo na visoki temperaturi v peči.

spreten z oblikovanjem. En komplet jaslíc ima lahko od 3 do 30 figuric ali pa tudi več. Za izdelavo približno 30 figuric potrebujem najmanj tri tedne.

Ana Korenč pri oblikovanju figuric.

Koliko časa potrebujete, da izdelate ene jaslice?

Za izdelavo ene jaslične figurice lahko porabiš različno časa. Od ene ure do enega dneva. Odvisno je od tega, koliko si

Ali imate kakšen poseben postopek izdelave jaslíc?

Najprej oblikujem jaslične figure iz gline. Le te, ko so narejene, se morajo posušiti, predno jih odžgem v peči na zelo visoki temperaturi. Sušijo se približno en dan ali dva. Ko so figurice odžgane, jih je potrebno še obdelati. Včasih jih obdelam z voskom, patiniram, pobarvam ali polakiram. Pri postavitvi jaslíc pa poskrbim še za

INTERVJU

dodatke, kot so mah, slama, suhe vejice ipd.

Ali ste za oblikovanje jaslic hodili na kakšna izobraževanja, tečaje?

Da, seveda. Obiskala sem kar nekaj tečajev. Najprej sem obiskala tečaj pri akademski kiparki Mileni Braniselj. Tam sem se podučila z osnovami oblikovanja gline, o tehničnih značilnostih gline, o postopkih in obnašanju gline, ko se odžge. Nato sem bila na različnih tečajih glede oblikovanja pri prof. Jožetu Baršiju. Vedno sem se izobraževala pri strokovnih ljudeh.

Ali se poleg izdelave jaslic ukvarjate še s čim drugim?

Seveda. Sedaj sem upokojenka in imam veliko prostega časa. Imam vrt, kjer pridelujem zelenjavo in skrbim za rože. Poleg izdelovanja jaslic tudi rada slikam, kdaj pa kdaj pa tudi pretopim staro barvno steklo in izdelam nove dekorativne izdelke.

Koliko jaslic ste do sedaj že izdelali?

Zelo veliko. Natančne številke ne vem, a lahko rečem, da sem na leto izdelala povprečno 10 kompletov jaslic. Da, skozi tridesetletno delo se jih je pa že kar nekaj nabralo.

Za koga vse ste že izdelali jaslice in ali jih je kupila tudi kakšna znana oseba?

Jaslice ustvarjam po naročilu, pa tudi kar tako, za svojo dušo. Moje jaslice ima seveda moja ožja in tudi širša družina, dobri prijatelji in znanci. Med naročniki pa se najdejo tudi osebe, kot so novinarji, prevajalci, umetniki, glasbeniki ...

Kje vse ste že imeli razstavo jaslic?

Moje unikatne jaslice so bile razstavljene v različnih mestih po Sloveniji: v Veržeju, na Brezjah, v Škofji Loki, med drugimi tudi na svetovni razstavi jaslic v Ljubljani in tudi na mednarodnih razstavah v Italiji in Franciji. Na povabilo Unesca so leta 1999 jaslice romale v Betlehem kot edine iz Slovenije in so zdaj tam na ogled obiskovalcem na stalni

razstavi. Prejela pa sem tudi kar nekaj nagrad in priznanj.

Kdaj postavimo jaslice?

Jaslice postavimo pred božičem. To je praznik življenja, saj se na najdaljšo noč v letu rodi novo življenje. Postavitev jaslic v družinskem krogu nosi sporočilen pomen povezanosti družine, saj je eden najbolj zaželenih in veselih dogodkov krščanske tradicije pri nas.

Katera je glavna figura v jaslicah in kakšno zgodbo jaslice pripovedujejo?

Jaslice predstavljajo umetniško upodobitev ali uprizoritev rojstva Jezusa Kristusa. Glavna figura v jaslicah je tako Jezus. Božič pomeni "mali bog". Rojstvo je vedno središče jaslic, zato ga *jasličarji* postavljamo v naravno ali navidezno središče pokrajine. Osrednji liki so mali Jezus, Božja mati Marija in sv. Jožef; te tri figure so običajno najskrbnejše izdelane in so pogosto tudi ogledalo časa, v katerem so nastale.

INTERVJU

Osrednji jaslični liki.

Ali delate iz gline samo jaslične figure ali tudi kaj drugega?

Tudi kaj drugega izdelujem. To je počasno delo, predvsem meditativno, vsaka stvar se dela drugače in zahteva svoj čas.

Kateri so glavni pripomočki za oblikovanje figuric?

Za oblikovanje jasličnih figuric uporabljam različne pripomočke za oblikovanje gline: od modelirke, ki je lahko žlička ali kos obdelanega lesa, do pripomočkov za obdelavo, npr. za glajenje, rezanje, brušenje. Pri delu potrebujem tudi razne čopiče, pri postopku patiniranja pa vosek. Ko govoriva o postavitvi jaslic, pa največkrat

uporabim naravne materiale, kot so mah in zelenje.

Kaj morate paziti pri izdelavi jasličnih figuric?

Pri izdelavi jasličnih figuric je izredno pomembno, da so dobro narejene, saj lahko pri žganju gline le ta počli ali razpade. Figura mora biti čvrsto oblikovana, da pri žganju na 1000–1050 °C obdrži svojo obliko in da ne razpade.

Ali je bilo oblikovanje gline že od nekdaj le hobi ali je bilo kdaj tudi poklic?

To je predvsem moj hobi. Ko sem bila mlada, sem si želela, da bi bila oblikovalka zlata, kiparka ali aranžerka, ampak mi domači tega žal niso mogli omogočiti. Po poklicu sem komercialistka. Vse življenje sem rada oblikovala in risala, zato sem nekaj let pred upokojitvijo našla mentorje, se izučila za delo z glino in od tedaj z največjim veseljem

Pripomočki za oblikovanje gline

ustvarjam in izdelujem jaslice.

Ali se vam je kdaj pri izdelavi figuric kaj ponesrečilo?

Velikokrat. To je del, ki ga moraš pri oblikovanju sprejeti. Ko sem naredila svojo prvo figuro iz gline

Figure v nastajanju.

pri akademski kiparki, sem jo mogla vreči na tla, da se je razbila na več koščkov. To je bil pomemben del izobraževanja, saj nam je s tem pokazala, da se nam vedno figure ne bodo posrečile in da naj nam ne bo zaradi tega hudo. Ko se mi danes kaj takega zgodi, se enostavno lotim nove figure, ki je potem lahko tudi velikokrat lepša kot je bila prva.

Hvala lepa za Vaše sodelovanje in želimo Vam veliko veselja pri ustvarjanju.

INTERVJU

GAŠPER BURGAR

Narava daje moč – intervju z Darkom Burgarjem

V naslednjih vrsticah boste spoznali Darka Burgarja, ki se je iz ljubezni do narave začel poklicno ukvarjati s kmetijstvom. Z njim sem se sestal na njegovi kmetiji in mu zastavil nekaj vprašanj o njegovem delu.

Kako izgleda Vaš delovni dan od jutra do večera?

Delovni dan je zelo odvisen od letnega časa, ker se tudi delo na kmetiji, kakršna je naša, spreminja glede na letni čas. Večinoma pa je tako, da zjutraj nabereмо pridelke za prodajo v prodajalni na kmetiji in pripravimo spletna naročila strank, nato pa se opravlja ostalo delo na kmetiji.

Katera orodja in pripomočke uporabljate pri svojem delu?

Uporabljamo zelo različna orodja. Nekatera so klasična, kot jih uporabljajo tudi na drugih kmetijah. Glede na to, da pa smo kmetija, usmerjena v pridelavo ekološke zelenjave, pa uporabljamo tudi specialna orodja, razne sejalnice, orodja za obdelavo gredic, razpršilce za namakanje in podobno. Nekatera orodja smo za naše potrebe

razvili celo sami oz. jih izdelali po meri.

Orodje za obdelovanje gredic

Kaj Vam je všeč pri tem delu?

Pri tem delu mi je všeč predvsem to, da je zelo raznovrstno in da je veliko dela na prostem, v naravi, ki daje moč oz. delovno energijo.

Kaj pa Vam ni všeč pri tem delu?

Težko pri tem delu je predvsem pozimi, ko je mraz in veliko vlage, ker dostikrat zebe. To je tudi najtežji del leta, s katerim se spopadamo.

Zakaj ste se odločili za ta poklic?

Za ta poklic sem se odločil skorajda po naključju. Predvsem zato, ker mi je delo zunaj vseč veliko bolj kot v zaprtem prostoru.

Na kateri šoli ste si pridobili znanje?

Posebne šole za kmetijstvo oz. vrtnarstvo nisem obiskoval, je pa bilo veliko lastnega izobraževanja na tem področju. Tako da brez izobraževanja ne gre, pa naj si bo to šola ali lastno udejstvovanje.

Ali ste že v otroštvu vedeli, da hočete postati kmet?

Ne, v otroštvu mi ta poklic ni bil tako pri srcu, s tem sem se spopadel šele v odraslih letih.

Ali ste kmetijo prevzeli od svojih staršev?

Da, na nek način. Po smrti svojega očeta sem bolj za hobi začel vrtnariti, a ne z namenom, da to postane poklic, nato pa je hobi prerasel v poklic.

INTERVJU

Ali sta starša želela, da prevzamete kmetijo?

V bistvu ne, to je bila moja odločitev kasneje, v odraslih letih.

Kaj je glavna dejavnost, s katero se ukvarjate na kmetiji?

Glavna dejavnost je pridelava ekološke zelenjave tako na prostem kot v zaščitениh prostorih, rastlinjakih. Gojimo pa tudi lastna žita, namenjena za mletje v moke in zdrobe ter za krmo kokoši nesnic. Na kmetiji se ukvarjamo tudi s predelavo zelenjave in žit v izdelke.

Mlinček za žita.

Le-te nato ponudimo našim kupcem. V prodajalni na kmetiji so tako poleg sveže zelenjave na voljo tudi moke, zdrobi, vložnine, namazi, sirupi. Vsako leto pa poizkusimo ponuditi tudi kaj novega, lani smo tako pridelali koruzo za pokovko.

Koliko časa že opravljate poklic kmeta?

S kmetijstvom oz. vrtnarstvom se ukvarjam že skorajda 20 let. Na začetku je bila to nekakšna dopolnilna dejavnost. Kot poklic pa ga opravljam šele zadnjih nekaj let.

Vzgoja sadik v rastlinjaku.

Kako se je delo na kmetiji spremenilo od časov Vašega otroštva do danes?

Spremenilo se je ogromno. Kmetija je bila v mojem otroštvu čisto drugačna, saj je temeljila na reji živali, danes pa se ukvarjamo z rastlinsko ekološko pridelavo. Tako da je popolnoma neprimerljivo delo od mojega otroštva do danes.

Kakšno je Vaše mnenje o tem, da je v sodobnem času vedno manj kmetij?

Mislím, da je to žalostno za vse, ker je na manjših kmetijah, posebej na ekoloških, delo veliko bolj povezano z naravo kot na večjih kmetijah. Manjše ekološke kmetije ne obremenjujejo okolja tako kot velike, sicer pa bi lahko na manjših

ekoloških kmetijah imeli več delovnih mest, ki jih na ta način, da se kmetije opuščajo, izgubljamo.

Ali si kot kmet lahko vzamete čas za počitnice?

Seveda, tako poleti kot pozimi si z družino vedno vzamemo čas za počitnice, odidemo tako na morje kot na smučanje. Je pa v tem času potrebno poskrbeti za to, da je nekdo prisoten na kmetiji, ker nekaterih obveznosti ni možno opustiti.

Za intervju se Vam lepo zahvaljujemo in Vam želimo dobro letino!

Prodajalna kmetije Burgar

INTERVJU

GREGA ROTER

Najbolj mi je bilo všeč, ko smo iskali idejo – *intervju z Jožetom Roterjem*

Jože Roter, moj dedek, je delal na RTV Slovenija in to je bila tudi njegova prva služba. Z ekipo je ustvarjal reklame, ki so se predvajale na televiziji. Za reklame si je tudi sam izmislil scenarij. Ker se mi je, po njegovem pripovedovanju, to delo zdelo že od nekdaj zanimivo, sem se odločil, da mu zastavim nekaj vprašanj in tako izvem še več o tem zanimivem poklicu.

Zakaj si se odločil poiskati službo na nacionalni televiziji?

S tvojo babico sva bila oba iz Celja, študirala pa v Ljubljani, kjer sva imela podnajemniško sobo. Potem je babica rodila tvojega očija Gašperja. Gospod, ki nama je oddajal sobo, je rekel: »Ja, zdaj boš pa moral iti v službo. Kaj pa študiraš?« Sem rekel: »Economijo.« Je rekel: »Take pri nas na RTV-ju rabimo, če hočeš, napiši prošnjo in mi jo prinesi ...« Čez en mesec sem bil že pripravnik na RTV-ju. Torej naključje.

Kdaj si začel delati tam?

Začel sem delati avgusta 1972.

Kaj si najprej delal na televiziji?

Prvo leto sem bil pripravnik komercialist v komercialni službi, potem sem postal samostojni komercialist, prodajal sem razne storitve za zunanje naročnike, npr. različne posnetke iz RTV-arhiva, tudi himne držav za prireditelje meddržavnih športnih

dogodkov, pa tudi neke izdelke iz plastike, saj je takrat RTV imel velik stroj za oblikovanje plastike, ki ga je v osnovi potreboval za izdelavo raznih scenskih elementov.

Kako si prišel do tega, da si začel snemati reklame?

Po osmih letih sem se tega dela malo naveličal in sem iskal in tudi dobil drugo službo. Potem so mi pa v času odpovednega roka ponudili službo v marketingu, kjer so izdelovali TV-reklame, danes se reče oglase, tržili, sestavljali in oblikovali ekonomsko-propagandni program, danes – oglasni program. Ker mi je bilo to zelo zanimivo (pa še malo boljso plačo so mi

INTERVJU

ponudili), sem – tudi zaradi prijateljev, s katerimi smo imeli ekipo za mali nogomet – ostal na RTV-ju.

Nam lahko poveš, kaj si delal, preden so ti ponudili mesto producenta?

Najprej sem kot strokovni sodelavec pripravljaj gradivo: ponudbe, koledarje, prospekte o TV-programih, oddajah, športnih, kulturnih in drugih prenosih, ki prihajajo na TV Slovenijo, in z njimi seznanjal po telefonu in z obiski razne naročnike, ki bi bili pripravljani sponzorirati ali oglaševati v teh programih. To je bilo zelo dinamično in zanimivo delo. Potem pa so mi ponudili mesto producenta v uredništvu oziroma produkcijski skupini, ki je izdelovala TV-reklame oz. oglase za zunanje naročnike.

Kaj te je na novem delovnem mestu prese-netilo?

Vedel sem, da bo to še bolj dinamično in zanimivo delo, nisem pa vedel, da bo tudi tako stresno. Najprej sem moral dobro spoznati ves produkcijski proces in kapacitete televizije ... od planiranja produkcijskih

Jože Roter

kapacitet, snemanja, studie s scenskimi možnostmi, osvetljava v studiih in na terenu, delo maskerjev, montaže, *sinhro* studie, kjer pripravljajo *audio*, grafično oblikovanje raznih prepisov – takrat kaset – danes je vse na trdih diskih razen arhiva. In seveda avtorje, režiserje, snemalce, asistente, tonske tehnike, mojstre zvoka in osvetljave, scenske mojstre, maskerje, *montažerje*, grafične oblikovalce, glasbene opremljevalce, tekstopisce, lektorje, prevajalce itd. Pri izdelavi posameznih oglasov pa sodelujejo še umetniki, kaskaderji, pa tudi v javnosti znane osebe. Po

dveh letih sem postal vodja te skupine in ostal do konca, do penzije.

Kako poteka izdelava reklame?

Delo poteka tako: naročnik opiše kakšen oglas želi, koliko je denarja na voljo za izdelavo oglasa, koliko predvajanj bo imel in kdaj bi rad pričel s predvajanjem (rok izdelave). Mi smo nato pripravili scenarij, in ko/če ga je naročnik potrdil, smo pričeli z izdelavo oglasa.

Od česa je odvisna zahtevnost izdelave oglasa?

Zahtevnost izdelave posameznega oglasa se zelo razlikuje glede na to, ali gre za navadne oz.

INTERVJU

enostavne »trik« oglase, narejene v grafiki in sinhro studiu, ali pa za igrane TV-ogläse z zahtevnim snemanjem in kompletno obdelavo v vseh zgoraj naštetih produkcijskih sklopih.

Kaj je bilo pri tem delu najbolj stresno?

Največji stres so povzročali roki izdelave, saj pogosto kljub planom ni bilo na voljo pravočasno vseh naročenih produkcijskih sklopov – tudi zato, ker oglasni program na RTV Slovenija ni bil prioriteta, bolj pomembni so bili vsi ostali programi. Na drugi strani pa je bil naročnik, ki je zahteval čim boljši in čim hitreje narejen oglas, ki ga je potrdil (včasih je bilo treba tudi kaj popravljati) in na koncu tudi plačal. Bolj na kratko ti ne znam opisati tega dela. Spomni se, kako sva celo popoldne, po tvoji ideji, snemala kratek spot z lego kockami, z naslovom »Bančni rop«, jaz sem ga pa potem še cel večer moral montirati na računalniku in mu dodajati glasbo in zvočne efekte ter napise, da sem ga dokončal.

Kateri del pri izdelavi reklame ti je bil najbolj všeč?

Najbolj mi je bilo všeč, ko smo iskali idejo, kako nek izdelek ali storitev ali naročnika prikazati v oglasu, da bi bil čim bolj všeč gledalcem, potrošnikom, da bi ga tudi kupovali ...

Ali se ti je kdaj v službi zgodilo kaj smešnega?

S kreativnimi ljudmi je bilo vsak dan mnogo zabave in smeha, pa tudi prepirov in razčiščevanja idej. Najbolj zabavno pa je bilo tistih 12 let, ko smo vsako leto morali izdelati serije od 12 do 15 igranih TV-oglasov za Loterijo Slovenije za njihove srečke Super 3x3, torej za Pomladni, Jesenski, Novoletni super 3x3. V vseh sta nastopala dva znana slovenska igralca in humorista: Dergi in Roza. Oglasi so bili gledalcem zelo všeč, Loterija pa je skoraj vedno razprodala svoje srečke. Starejši ljudje se mogoče še spomnijo teh oglasov.

Kaj počneš zdaj, ko si se upokojil?

Nič posebnega. Veš, da je babica umrla, eno leto preden sem šel v penzijo, tako da sedaj sam skrbim

za hišo in vrt, kar je kar veliko dela, ukvarjam se s snemanjem, fotografijo in računalnikom, po TV pa spremljam športne dogodke, zlasti nogomet, pa tudi politiko. Trenutno čakam, da čimprej mine ta koronavirus, da se bomo lahko spet več videvali in obiskovali.

Ali pogrešaš službo?

Prvo leto ali dve sem jo malo pogrešal, sedaj pa ne več, sploh če se spomnim vseh takratnih pritiskov, sem kar vesel, da se lahko naspim in delam to, kar me veseli. Kot sem že rekel, sedaj pogrešam več druženja tako z vami kot tudi z bivšimi sodelavci oz. prijatelji in soigralci malega nogometa, ki smo ga skupaj igrali 40 let. Upam, da to čimprej mine.

Dedek, hvala lepa za sodelovanje.

Avtor: Erik Mozetič, Štirje letni časi (slika, tempera)

Priloga 1 v časopisu Villa sancti Martini, št. 2

INTERVJU

LANA ŽALAC

Vodni šport, ki osvobaja – intervju z Nikolajem Volovškom

Nikolaj je učenec 8.a-razreda, trenira zelo zanimiv šport – kajakaštvo, hkrati pa se ukvarja še z nekaterimi drugimi hobiji. Nikolaju sem postavila nekaj vprašanj o tem športu in samem treningu.

Trening mladih kajakašev na Savi v Tacnu

(Foto: Domen Breger)

Kako bi se na kratko predstavil?

Sem Nikolaj Volovšek in treniram kajak, rad sem v naravi in se ukvarjam s športom.

Kaj je pravzaprav razlika med kajakom in kanujem?

V kajaku sediš in imaš veslo z dvema lopatama, v kanuju pa klečiš in veslaš z veslom z eno lopato.

Zakaj si se odločil ravno za kajak?

Ker je poleti na vodi prijetno, ni vroče in imam prijatelje.

Ali obstajajo različne discipline?

Ja.

Nam lahko na kratko opišeš razlike med njimi in poveš, katera je tvoja najljubša?

INTERVJU

Jih je veliko, ampak moja najljubša je *freestyle*, po slovensko prosti slog, pri tej disciplini imaš majhen čoln, si v *rolu* in delaš trike. Rola je val, ki se neprestano lomi. Drugače pa prvenstveno veslam slalom. To je disciplina, kjer si v dolgem čolnu in se pelješ med vrati. Obstaja še spust. Za spust pa potrebuješ čisto ozek čoln, voziš ga zelo hitro na mirnih vodah.

Kje in koliko časa že treniraš?

Treniram v Tacnu, približno štiri leta.

Kolikokrat na teden pa treniraš?

Odvisno od letnega časa in od časa, ki ga imam, ampak med poletjem po navadi petkrat na teden, spomladi in pozimi pa štirikrat, zimske treninge pa kolikor ujamem zaradi drugih dejavnosti, po navadi od 3- do 4-krat na teden.

Kako pa potekajo vaši zimski treningi med karanteno?

Zdaj med korono smo imeli malo po Zoomu, sami smo opravili kakšen tek, zdaj zadnji teden pa

imamo že skupaj na klubu.

Kaj ti je najbolj všeč pri tem športu?

Da je poleti na vodi, da s klubom tudi veliko potujemo na Sočo, kjer je tudi zelo lepo in veliko veslamo.

Ali imate kakšno prav posebno opremo?

Ja, imaš krovnico, da ne gre voda v čoln, imaš še anorak, da ne prepušča vode, in hlače iz neoprena, da te ne zebe.

Ali se kdaj bojiš, da se boš ponesrečil? Se ti je kaj takega že primerilo?

Ne, prav ponesrečil se nisem, ampak se pa bojim, da bi padel v vodo, in strah me je sifonov na Soči, saj so zelo nevarni.

Kako pogosto pa imate tekme?

Imamo od 3 do 5 tekem na leto.

Kateri je tvoj najboljši dosežek?

***Flat spin* – to je, ko si bočno v valu in se nato obrneš v drugo stran.**

Ali se želiš v prihodnosti ukvarjati s kajakom profesionalno ali bo to ostal tvoj hobi?

Ne, hobi.

Kdo je tvoj vzornik?

Anže Marinko, saj je le eno leto starejši od mene, a kajak vozi skoraj bolje od trenerja.

Ali te zanima še kakšen drugi šport oz. s čim se še ukvarjaš?

Igram saksofon, rad plešem in igram košarko.

Za konec pa nam lahko še poveš, zakaj bi otrokom priporočil ta šport?

Zato, ker ti poleti na vodi ni vroče.

Hvala za tvoje odgovore in še veliko lepih in uspešnih treningov ti želim.

Fotografija v ozadju: klubske priprave v Rovinju

INTERVJU

KATARINA CEDILNIK
SARA MOZETIČ

S trudom in posebnimi učinki do zmage – intervju z Glorio Cedilnik

V intervjuju, ki je pred vami, si lahko preberete, kako je Gloria Cedilnik iz 6. b razreda osvojila prvo mesto v kategoriji osnovnih šol na tekmovanju ACM v izobraževalnih videoposnetkih.

Pozdravljena, Gloria Cedilnik. Zanima nas, kaj pravzaprav je tekmovanje o izobraževalnih videoposnetkih?

To je tekmovanje, za katerega posnameš nek video z zanimivo temo in nato ga urediš, kar pomeni, da dodaš posebne učinke, naslove in izrežeš kakšne nezanimive dele, da prikažeš temo na čim krajši in zanimivejši način.

Kje si izvedela za to tekmovanje?

Moj ati je učitelj v srednji šoli, pri njegovem predmetu se je en srednješolec prijavil na to tekmovanje. Nato je ati predlagal tudi meni, da bi se lahko prijavila. Nekaj časa sem razmišljala, nato pa sem se odločila, da bom to storila.

Zakaj si se odločila za to tekmovanje?

Ker je urejanje videoposnetkov moj hobi, zelo rada jih urejam, še posebej rada dodajam posebne učinke in naslove.

Gloria Cedilnik, zmagovalka na tekmovanju izobraževalnih videoposnetkih

Ti je pri izdelavi videa kdo pomagal?

Ja, pomagala mi je sestra Katarina. Ona je izdelovala avtomobilček, ki smo ga posneli, pomagal pa mi je tudi ati, ki je nadzoroval delo, mi posodil kamero in naložil program za urejanje videoposnetkov na računalnik.

Kako je bilo naslov tvojemu posnetku?

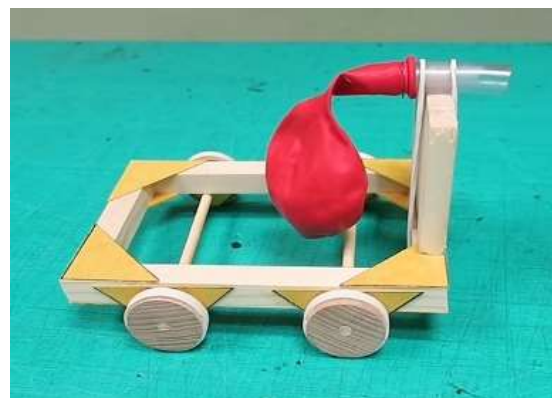
Mojemu videoposnetku je bilo naslov Izdelava vozila na zračni pogon.

Koliko časa ste približno snemali ta video?

Ta video smo snemali približno od pet do šest ur.

Kako si se počutila, ko si snemala ta video?

Počutila sem se zelo zanimivo, na trenutke je bilo tudi naporno in utrujajoče.

Model avtomobila na zračni pogon

INTERVJU

Koliko časa si montirala video in ga urejala?

Vsak dan sem montirala video približno pol ure oz. eno uro, to sem počela pet dni, zadnji dan pa se je delo zavleklo na dve uri.

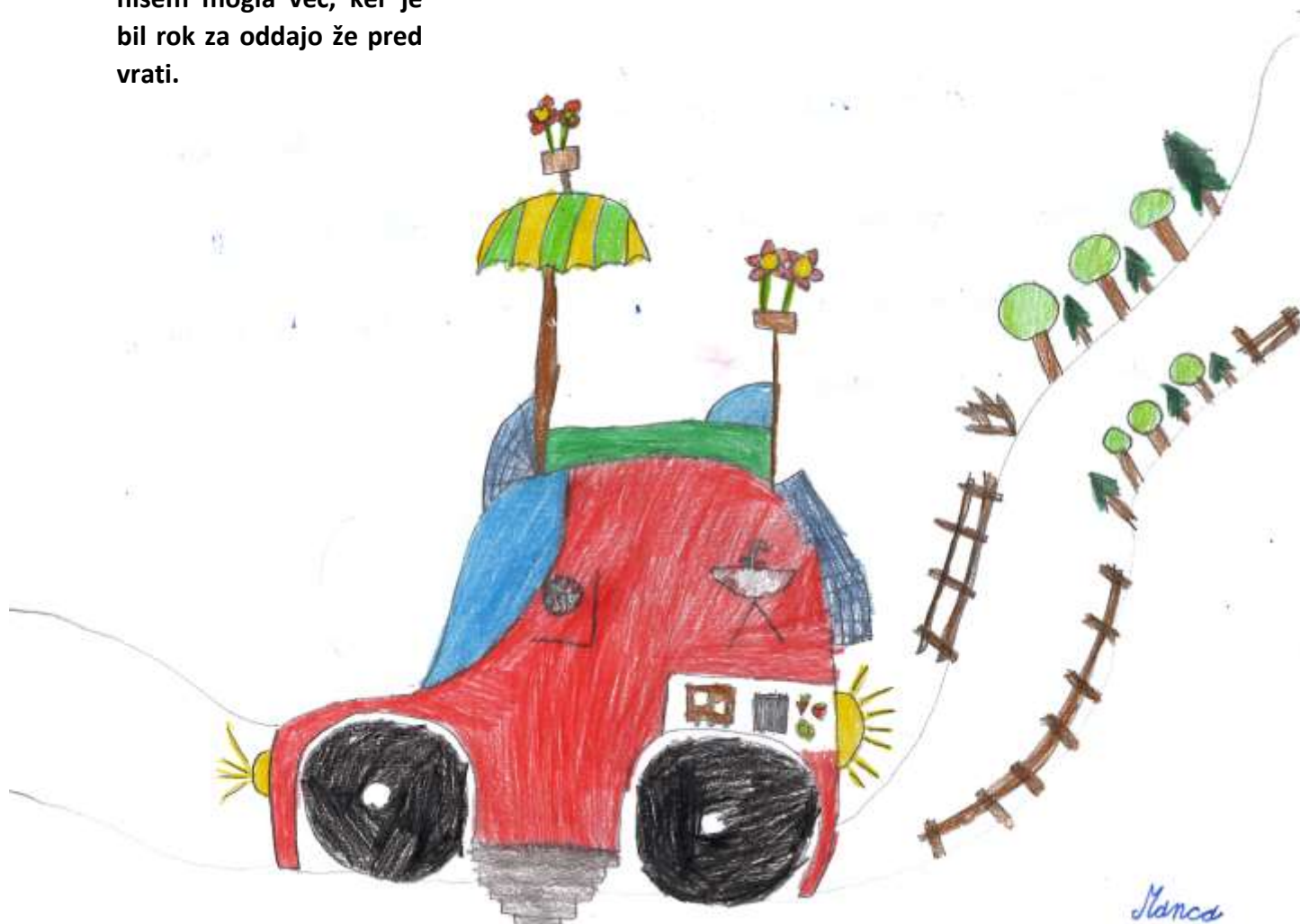
Ali si bila s posnetkom zadovoljna?

Zelo sem bila zadovoljna z njim, sem pa opazila, da bi lahko kakšno stvar še izboljšala, ampak res nisem mogla več, ker je bil rok za oddajo že pred vrati.

Kakšno uvrstitev pa si pričakovala?

Pričakovala sem kar dobro uvrstitev, drugo ali tretje mesto, nisem pa pričakovala, da bom prva.

Za prvo mesto ti čestitamo in ti želimo, da boš še naprej tako uspešno sodelovala na tem tekmovanju.

Risba: Manca Trošt, *Avtomobil prihodnosti* (barvice)

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ

BELMINA SAMARDŽIĆ

8. marec – zapis spomina na dan, poln čustev

V svojem srcu hranim veliko spominov, eden najlepših spominov pa je spomin na praznovanje meni najlepšega praznika – 8. marca. Dan, ki se na prvi pogled ne razlikuje od drugih dni v letu, v resnici pa ima nek večji pomen.

Še vedno pogrešam svojo staro šolo, bivše sošolce in profesorje. Zelo dobro se spominjam dni, preživetih z mojimi prijatelji ... Z nekaterimi se žal ne pogovarjam več.

Zaupala vam bom nekaj lepih spominov na te dni, preživete z njimi. Ne glede na to, ali se danes še pogovarjamo ali ne, jih bom nosila v srcu celo svoje življenje, zato ker so mi na nek način polepšali otroštvo.

Kot otroci smo bili polni domišljije, tako smo se vedno spomnili kakšnih novih iger, ki smo se jih nato lahko igrali med odmori in po pouku. Zato so se nam šolske ure zdele kot večnost in smo komaj čakali, da zazvoni šolski zvonec, da bi se lahko šli igrat. Imeli smo se zelo lepo.

V moji domovini imamo veliko pomembnih datumov; državnih praznikov, verskih praznikov, ampak noben dan nam ni bil tako pomemben kot 8. marec – dan z veliko pomena, emocij in ljubezni.

Otroci smo bili ob prihajajočem prazniku zelo srečni in navdušeni. Ljudje so mesto že veliko dni pred praznikom okraševali z različnimi rožami. Šolski hodniki so bili okrašeni z barvitimi plakati in slikami, trgovine so bile polne različnih vrst rož. Le-te pa so ljudje hitro pokupili in trgovine so bile ob koncu dneva videti prazne.

Tisti otroci, ki jim navsezgodaj zjutraj ni uspelo kupiti rož, so hiteli v trgovine in cvetličarne med malico. Fantje so bili zelo lepo oblečeni, še lepše pa dekleta, saj so se zavedala, da je to dan, namenjen njim, in da bo tako vsa pozornost usmerjena v njih. Vsak fant je imel v roki najmanj eno rožo za svojo mamo, učiteljico ali pa simpatijo.

Deklice so se na šolskem igrišču pogovarjale o tem, kdo bo komu dal rožo, kdo bo potem v zvezi, nekatere so lepo govorile in bile srečne za druge, nekatere pa so bile zelo zlobne. Bile pa so tudi take, ki niso dobile niti ene rože. Le-te so se nato zmenile s svojimi najboljšimi prijatelji, da si kupijo rožo.

Torej, polno čustev in ena sama ljubezen, ki nas je vse povezovala. Škoda, ker prihodnost nima takšnih načrtov. Najlepša leta sem odraščala z njimi, mojimi prijatelji, ki jih bom, ne glede na to v kakšnem odnosu smo danes (kot sem že povedala), za vedno nosila v svojem srcu.

Ilustracije: Belmina Samardžić

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ

IZAK GAYEN

Šola Piali Ashar Alo – intervju z Mojco Gayen

Na naslednjih straneh si lahko preberete intervju, ki sem ga opravil z mojo mami Mojco Gayen. Zelo sem ponosen na svoje starše – oče in mama sta namreč pred leti v Indiji, v vasi Piali, ustanovila šolo za revna dekleta.

Ali nam lahko, prosim, poveste, kaj pomeni ime šole Piali Ashar Alo?

Piali je ime vasi, kjer šola je. *Asha* pomeni v bengalskem jeziku *upanje*. *Asha* je tudi pogosto žensko ime. *Alo* pa pomeni *luč*. Torej Ashar Alo bi v dobesednem prevodu pomenilo: *Luč Upanja*.

Kaj je bil razlog, da ste se odločili za ustanovitev šole?

Na začetku sva predvsem želela vzpodbuditi vse vaše otroke, da bi obiskovali šolo. Pred desetimi leti ogromno otrok v Pialiju ni obiskovalo nobene šole, predvsem deklice so ostajale doma, opravljale gospodinjska opravila in skrbela za mlajše sestre in bratce. Hkrati sva želela, da bi imeli otroci priložnost dobiti kvalitetno izobrazbo, saj

je to pravica vsakega otroka.

Kdo obiskuje vašo šolo?

Šolo obiskujejo dekleta v starosti od 4. do 16. leta. Prihajajo iz zelo skromnih družinskih razmer.

Koliko časa že deluje šola in kako je organizirana?

Šola je bila ustanovljena leta 2008. Obiskujejo jo deklice od predšolskega do 10. razreda. Zjutraj pridejo ob pol osmih, ko imamo šolski zbor. Skupaj malo potelovadimo, zapojemo pesem ali dve in molimo splošno molitev. Potem se začne pouk. Ob dvanajstih

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ

imamo skupaj kosilo. Predšolski otroci in prvošolčki gredo po kosilu domov, starejši pa imajo še dve do tri šolske ure pouka. Po pouku je dobra ura proste igre, potem imamo popoldansko malico. Po

malici sta še dve uri za učenje in domače naloge. Ob šestih se otroci odpravijo domov. V obdobju korone je organizacija drugačna, opisala sem šolski dan v običajnih razmerah.

Poleg osnovne šole, organiziramo tudi poklicna usposabljanja za vaščanke,

šiviljstvo in kozmetičarstvo oz. frizerstvo ter tečaje računalništva in uporabne angleščine, predvsem za tiste mlade, ki teh osnovnih znanj v redni šoli niso pridobili.

Kdo poučuje na vaši šoli in katere šolske predmete izvajate?

Na naši šoli poučujejo kvalificirane učiteljice, nekatere so domačinke, nekatere prihajajo iz mesta. Predmeti so podobni kot v Sloveniji, torej matematika, materinski oz. tuji jezik, geografija, biologija, likovni pouk (ki pa je samo praktičen, skorajda brez teorije) ipd.

Glasba ni vključena v redni program, se pa tudi naše deklice učijo igranja na različne inštrumente. Zelo rade tudi plešejo, tako da so plesne urice vključene v naš redni program.

Kaj se zgodi z učenkami, ki zaključijo šolanje na vaši šoli? Kje nadaljujejo šolanje in ali jim še vedno stojite ob strani?

Dekletom pomagamo, dokler se šolajo. Po desetem razredu nadaljujejo šolanje v državni šoli. Moram pa tukaj povedati, da je v višjih razredih veliko osipa: dekleta se poročijo, odidejo, ostanejo doma. To je velik izziv predvsem na podežlju: kako dekleta zadržati v šolskem sistemu čim dlje.

Kako Vam uspe prepričati starše otrok, da je pomembno, da se njihovi otroci izobražujejo?

Predvsem se veliko pogovarjamo. Spreminjati mentaliteto in tradicijo neke (katerekoli) skupnosti je zelo težko. Spremembe ne pridejo čez noč, potrebujejo svoj čas, vztrajnost in ljubezen.

V kakšnih razmerah živijo ti otroci?

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ

Naši otroci živijo v skromnih razmerah. Njihovi domovi so mali, nimajo svojih sob, svoje pisalne mize. V domovih ni vodovoda, tako da morajo vodo prinesiti od vaških vodnih črpalk. Doma nimajo veliko igrac, knjig, oblačil. Glede igre morajo biti zelo ustvarjalni.

Njihovi starši so nepismeni ali pa so končali le nekaj let šolanja, tako da svojim otrokom pri šolskem delu ne morejo pomagati. Očetje opravljajo predvsem fizična dela, mamice pa so doma ali pa so kuharice, perice, čistilke, delavke v tovarni. Večinoma dekleta dneve preživljajo doma, v svoji soseski. Torej ni počitniških potovanj, kot jih poznamo v Sloveniji. Morja niso videla.

Kaj bi sporočili šolarjem v Sloveniji?

Hmm. To je res težko vprašanje. Ne bi rada, da moj odgovor odzveni kot *modrost stare mame*. Morda to, da pogumno sledite svojim sanjam in ciljem ter da se ne izogibate trdemu delu, da dosežete to, kar si želite. In da ste hvaležni za vse, kar imate, za vse priložnosti, ki so vam na voljo, za svobodo odločanja. Pomembno je tudi to, da ste prijazni do sebe in do drugih.

Kakšne načrte imate za naprej?

Predvsem nadaljevati tisto, kar smo že zastavili. Dati našim dekletom čim več priložnosti in vzpodbude, da razvijejo

svoje potenciale in talente. Še naprej organizirati tudi poklicna

usposabljanja za starejše. Biti resnično luč in upanje čim več posameznikom naše skupnosti.

Kaj vas žene naprej pri vašem delu?

Svoje delo doživljam kot svoje poslanstvo. Torej izhajam iz svojega notranjega klika. Velika vzpodbuda so mi tudi naša dekleta, ki so vedno vesela, radoživa ter polna energije. In pa moja vera, ki pravi, da naj zaupamo Bogu in delamo dobro.

Zakaj menite, da je izobrazba pomembna? Kaj Vam pomeni izobrazba?

Izobrazbo razumem kot vseživljenjsko učenje. Učenje mi pomeni, da razvijam svoje potenciale, kapacitete, bogatim svoje misli, širim svoje srce in dušo. Izobrazba mi daje svobodo, da se odločim, kaj bom delala in kako bom živela; pa tudi odgovornost, da svoja znanja in izkušnje delim naprej.

ZRCALCE, ZRCALCE NA STENI POVEJ

Za Vaše odgovore se Vam lepo zahvaljujemo in Vam želimo še naprej veliko veselja in uspeha pri delu z otroki.

Foto: Karmen Zalokar in Anup Gayen

Avtorica: Lucija Skobe, *Sinička* (voščenke, tempera)

Priloga 2 v časopisu *Villa sancti Martini*, št. 2

KATARINA LAMPIČ

Rosa Parks – njen boj, naš boj – razmišljanje o pogumu in pomenu borke za človekove pravice

Pogosto si ljudje nekaj s težavo predstavljamo, če tega ne izkusimo na lastni koži. Prav tako je z rasizmom. Dokler je človek na privilegirani strani, se pogosto nima nad čim pritoževati. Tudi sama se še nikdar nisem znašla v takšnih okoliščinah, ko bi si me nekdo postrani ogledoval in morda za povrh opazko o moji nenavadno temni koži zašepetal še prijatelju. Ljudje, ki imajo določene privilegije v družbi, ne poznajo občutka nemoči, ki preveva človeka, ko se zave, v kako nevarnem položaju je zaradi nečesa, na kar ne more vplivati.

Barva kože ni kot obleka, ki si jo slečeš vsak dan, ko se vrneš iz službe, šole ... Ni kot vera, ki jo lahko v primeru nevarnosti zatajiš in ti ne bo nihče zmožen zagotoviti, da lažeš. Barva kože te spremlja vse življenje in prav je, da se zaradi nje nihče ne počuti

izločenega ali celo manjvrednega. Mnogokrat, ko začnem z družino pogovor o rasizmu, sem soočena z veliko preveč pogosto uporabljenim izgovorom, da saj v Sloveniji pa sploh ni črncev, torej zakaj bi nas moralo to sploh skrbeti ... In prav to se mi zdi ključna, pa vendar človeška napaka.

Tako dolgo, kot se le da, se izogibamo težkim temam in resne pogovore znova in znova prelagamo na jutri. Menim, da bi bila boljša rešitev kar najhitreje, kot je to mogoče, soočiti se s težavami.

Vsak od nas bi najraje na eno oko zamižal in se pretvarjal, da problema, s katerim se sooča, ni, ter da se bo vse še nekako uredilo brez njegove pomoči. Če sami ne izražamo rasističnih ideologij in o nikomer ne razmišljamo kot o manjvrednem, še ne pomeni, da v kakršnem

koli smislu pripomoremo k odpravi rasizma. Včasih je naša edina možnost spregovoriti in povedati naše mnenje. To lahko naredimo z objavami na socialnih omrežij ali pa s pogovori v živo; veliko pripomore že eno samo utemeljeno opozorilo, ki jo namenimo nekomu, ki se skuša dokazovati s svojimi rasističnimi izjavami.

Ljudje so na račun svoje barve kože nekoč pretrpeli še veliko več, kot so nesramne opazke, prebadajoči pogledi in opravljanje.

Začnimo s tem, kako so se črnci sploh znašli v Ameriki. Tja niso prišli kot migranti, ker bi v njihovi deželi vladala vojna, niti niso prišli v Ameriko iskat boljših razmer za življenje. Iz Afrike so v letih 1525–1866 belci ugrabili in nasilno privedli 12,5 milijona Afričanov. Le 10.7 milijona zasužnjenih črncev je preživelo dvomesečno potovanje čez Atlantik. Na žalost se

ZRCALCE, ZRACALCE NA STENI POVEJ

jim, ko so prispeli na ameriške obale, ni godilo nič bolje. Pravo garaško delo se je za preživele takrat šele začelo. Nekatere je doletelo mučno poljsko delo na žgočem soncu, zaposlitev na plantažah, druge pa neznosno dolgi delovniki v tovarnah. Ženske, ki so imele srečo, so zaposlili kot varuške, še vedno pa je diskriminacija zanje ostala neizbežna.

Živeli so v nečloveških razmerah ter veljali za lastnino svojih gospodarjev. Če se je tem tako zazdelo, so lahko sužnje bičali in z njimi počeli kar so hoteli. Plačila za neznosno delo običajno niso prejeli in le redki 'srečneži' so imeli določen delovnik, po katerem so se lahko ukvarjali s še čim drugim kot le z neznosnim gananjem. Niso se smeli učiti brati, saj je to njihovim gospodarjem dajalo občutek, da se bodo osamosvojili, kar pa je veljalo za njihovo največjo nočno moro. Tistim, ki so imeli srečo, je uspelo prebegniti v Kanado ali pa v poznejših letih, ko je bilo v nekaterih delih države suženjstvo že izkoreninjeno, v dele Amerike, ki so jim zagotavljali prostost.

Nekateri so pobegnili tudi začasno in se skrili v gozdove ali pa v mlake ob plantažah. Njihov položaj se je na severu izboljšal veliko hitreje kot na jugu, kjer je suženjstvo trajalo še dolga leta po tem, ko so bili na severu že neodvisni.

Za to tragično zgodovino se skrivajo številne zgodbe pogumnih sužnjev, ki so ne le prebegnili v prostost, temveč se pozneje tudi vračali v nevarna območja in tvegali svoja življenja, da bi pomagali svojim prijateljem, družini in celo neznanecem. Takšno življenje si je izbrala na primer Harriet Tubman, ki je pri devetindvajsetih letih prebegnila v Filadelfijo in se v sledečih letih s pomočjo društva, ki je pomagalo črncem prebegniti v prostost, več kot dvajsetkrat vrnila nazaj v Maryland, da bi pomagala svojim znancem odpotovati na sever.

Številni sužnji so se upirali nečloveškemu ravnanju svojih gospodarjev, prostost pa so si lahko tudi kupili, vendar je bila odškodnina izjemno draga. Eden najbolj znanih uporov se je zgodil leta 1831, ko je skupina sužnjev, s pridigarjem na čelu, povzročila teror v

Virgiji. Sužnji, ki so jih po tem uporuh belci zajeli, so bili usmrčeni. Na žalost so bile posledice protesta za sužnje usodne. Virginija je sprejela nove zakonodaje in znova prepovedala pridiganje ter učenje branja. Čeprav so napadi običajno pomenili ne le samomor za izvajalce, temveč tudi poslabšanje razmer za ostale sužnje, je pomembno, da se zavemo, da so sužnji skušali vplivati na svojo neznosno usodo. Večino uporov so izvajali mirno in skrivoma. Nekateri so upočasnili delo tako, da so se pretvarjali, da ne razumejo navodil ali pa nalašč uničevali orodje.

Velikokrat, ko pride do pogovorov o suženjstvu, se ljudje namreč sprašujejo, zakaj ni prišlo do bolj uspešnih uporov! Upori so velikokrat poslabšali razmere tako za tiste, ki so se odločili protestirati, kot tudi za njihove družine. Način, s katerim so afroameričani v veliki meri izboljšali svoj položaj v družbi, je bilo ustvarjanje družin in vodenje svoje lastne vere. Belcem so na tak način dokazali, prav kako zelo človeški so kljub vsem poskusom, s katerimi so

ZRCALCE, ZRACALCE NA STENI POVEJ

jih gospodarji skušali prikazati kot lastnino.

Kljub vsem spremembam, ki so v Ameriko prišle s 13. amandmajem 18. decembra 1865 po državljanski vojni se rasizem v Ameriki nadaljuje. In kljub temu, da se položaj z leti izboljšuje, diskriminacija še kar ni bila izkoreninjena.

Poleg tega, kljub razširjeni predstavi, da je bilo suženjstvo enkrat in za zmeraj prepovedano, se dogajajo izjeme. In to ne redke! Na plano prihajajo pretresljivi podatki, v katerih je primerjano suženjstvo včasih in danes. Ob pregledu podatkov sem ugotovila, da ni suženjstvo dovoljeno niti v eni sami državi na svetu, ampak je dandanes kljub temu več zasuznjenih posameznikov kot kadarkoli prej v zgodovini. Samo v Indiji je bilo od leta 2018 zasuznjenih kar 8 milijonov ljudi, na Kitajskem 3,86, v Pakistanu 3,19. Seznam se nadaljuje in nezaslišano je, kako malo pravzaprav vemo o grozotah, ki se dogajajo.

Sedaj pa preidimo na leto 1944, 11 let pred pogumno odločitvijo

aktivistke in borke za pravice temnopoltih v Ameriki, Rose Parks, ki je raziskovala brutalen zločin. Delala je za organizacijo NAACP, ki se je zavzemala za dokazovanje rasnih zločinov. Rosa Parks je tistega leta odpotovala v Alabamo, da bi pred sodiščem skušala ovekovečiti spolno zlorabo mlade črnke Recy Taylor. Napadlo naj bi jo šest belopoltih moških in dokazati kaj takega je bil velik zalogaj. Toda Rosa je bilo nemogoče ustaviti, in ko je sodišče njeno pričanje označilo za neveljavno, je prepričana v svoj prav, ljudi skušala pregovoriti v pisanje pritožb na sodišče, na katerem je bila Recy storjena krivica.

Rosino življenje je bilo zaradi vsega, s čimer se je ukvarjala, mnogokrat v nevarnosti. Ne le, da je bila izpostavljena rasistični skupini KKK, ki je v svojih belih ogrinjalih in obraznih maskah mnogokrat tavela mimo njenega doma, temveč so v letih, ko se je začela zanimati za aktivizem, uvedli tudi zakon Jim Crowa, ki je uveljavil ločene avtobuse, javna stranišča, šole in še

mnoge druge javne prostore na tiste za belce in tiste za črnce. Verjetno si lahko na tej točki že sami predstavljate, v kako izjemno slabšem stanju od prvih so bili drugi.

Ime Jim Crow prihaja iz za belce popularne predstave, naslovljene "Skoči, Jim Crow", v kateri belec svoj obraz prebarva na črno in zasmehujoče predstavlja temnopolte. Zakon je bil umaknjen šele leta 1954, ko ga je vrhovno sodišče v Ameriki določilo za proti-ustavnega.

Rosa se je za aktivizem zanimala že pred poroko z Raymondom Parksom. Njegova strast za pravice črncev pa je njeno željo po enakopravnosti le še poglobila. Čeprav bi bila lahko zaradi pridružitve društvu NAACP preganjana, se je kot le ena izmed dveh žensk odločila pridružiti Raymondu v boju proti diskriminaciji leta 1943.

Rosa Parks je v društvo posvetila precej svojega časa in kmalu so jo izvolili za tajnico. Tako se je začelo njeno dvojno življenje; podnevi je bila preprosta šivilja, ponoči pa je pisala članke in vodila preiskave za skrivno društvo, katerega tako

ZRCALCE, ZRACALCE NA STENI POVEJ

pomemben del je bila. Preučevala je sovražne zločine proti afro-američanom in poskuse, s katerimi so jih skušali očrniti, jim naprtiti lažna kazniva dejanja ter zatreti lažne obtožbe.

Veliko pa je zgodb, podobnih njeni, in verjetno bi tudi Rosina ostala zakrita v tančice, če ne bi leta 1955 zavrnila nekega belca, ki je od nje pričakoval, da mu odstopi sedež na avtobusu, ki je bil skoraj popolnoma prazen. Rosa je bila zaradi svojega, na začetku osamljenega protesta, zaprta v ječo in prav tam je s pomočjo lokalnih aktivistov, ki so jo obiskali, skovala načrt, poimenovan *the buss boycott*. Trajal je kar 381 dni in v tem času so afro-američani protestirali proti zakonu Jim Crow tako, da se niso vozili z avtobusi.

Tako je to enostavno dejanje Rose Parks leta 1956 preobrazilo družbo in temnopoltim prineslo številne nove pravice ter v veliki večini odpravilo raso deljen javni prevoz. Kljub tej na videz srečno končani zgodbi se je Rosino življenje zaradi pogumnega dejanja izjemno zapletlo. Ne le, da je med kampanjo

prejemala smrtne grožnje, temveč ji še po uspešnih rezultatih protesta, ki ga je vodila, ni bilo ponujeno nobeno delo. Šele leta 1957, ko se je preselila v Detroit, si je poiskala službo pri Johnu Conyersu in se še štirideset let po tem ukvarjala s pravicami za črnce. Napisala je številne knjige, prepotovala državo in javnosti skozi govore skušala predstaviti svoje ideje o enakopravnosti. Ustanovila je tudi inštitut za izobraževanje mladih nadobudnežev.

Danes se Rose Parks spominjamo kot neustrašne aktivistke, ki se je zoperstavila pomembnim posameznikom in jih uspela prepričati v spremembe načel, s katerimi so črnce skušali predstaviti kot manjvredne.

Na tem mestu bi rada omenila, da ni čas za obžalovanje rase, v kateri smo se rodili, preprosto zato, ker se ob vsem tem, kar smo izvedeli o diskriminaciji, lahko počutimo krive in odgovorne. Bistvo zgodbe je namreč izključno to, da rase ne moremo spremeniti in da nesmiselno obsojanje ljudi izključno zaradi njihove barve polti nima

smisla. Vpliva na količino privilegija, ki nam je z barvo kože omogočen torej nimamo. Imamo pa vpliv na to, komu v prid uporabimo naše rasne privilegije.

Pomembno je, da poslušamo tiste, ki se v družbi počutijo diskriminirane, jim zagotovimo, da imajo njihove izkušnje tehtno veljavo, ter za dogodke, ki se jih odločijo deliti z nami, ne iščemo obrazložitvev.

Za ustalitev enakopravnosti v družbi moramo najprej priznati, da ima svet, v katerem živimo, ogromno napak. Šele potem se lahko lotimo perečih problemov, s katerimi se srečujemo v današnjem svetu in jih skušamo po svojih najboljših močeh preprečiti.

Čeprav so ukinitvev suženjstva, zakon Jim Crowa, prepoved sovražne skupine (hate group) KKK in še druge spremembe v ustavi, življenja za črnce izboljšale, s tem rasizem ni bil premagan. Ukinitvev diskriminacije je prepuščena nam. Vsaka, še tako nenamerno izrečena žal beseda, lahko

ZRCALCE, ZRACALCE NA STENI POVEJ

nekoga prizadene bolj, kot si to lahko predstavljamo.

Poleg tega se dandanes nadaljuje tudi veliko hujša rasna diskriminacija, kot le besedno zmerjanje. V Ameriki je bil lani umorjen George Floyd. Eden od policistov mu je kar 9 in pol minut z nogo slonel na vratu kljub opominom Floyda, da ne more dihati, vse dokler se ni ta zadušil. Pozneje je bilo odkrito, da je bil umor načrtovan in da Georgeva barva kože ni bila nobeno naključje.

Po tem rasističnem umoru so se ponovno začeli protesti. Kljub pandemiji se je veliko mladih odločilo, da bodo svoje zdravje postavili na kocko in zahtevali zaprtje morilcev. Kljub videu, ki so ga posneli ljudje, ki so bili umoru priča, policisti še kar niso zaprti.

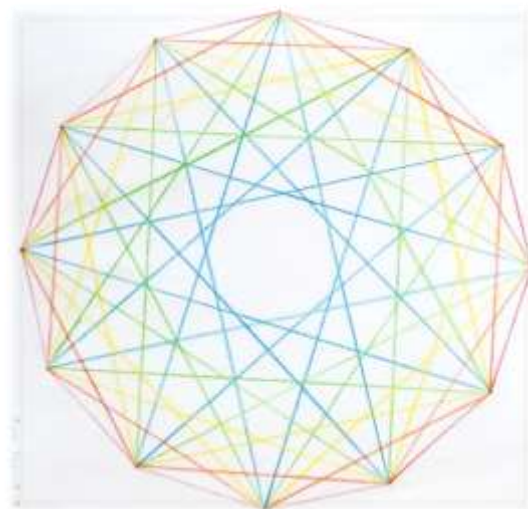
Smrt Georga Floyda pa ni niti približno osamljen primer. Pomembno je, da se spominjamo tudi drugih žrtev: Brionne Taylor, Attatiane Jefferson, Aure Rosser, Stephona Clarka, Phillanda Costille in še mnogih drugih. Spominjati se moramo njihovih imen in ovekovečiti te tragične

dogodke, da se ne bodo več ponovili.

Vrnimo pa se na argument, ki mi ga vestno pred nos moli toliko sogovorcev: *Saj se to ne dogaja pri nas*. Da, res je. V Sloveniji nimamo veliko tujcev in še za večino migrantov, ki prihajajo v Slovenijo, je naša dežela izključno postojanka na poti do Nemčije, Avstrije, Nizozemske ali ene od drugih držav, katerih ekonomija je bila migrantom predstavljena kot bolj uspešna. Kljub temu da rasizem ni usmerjen proti nam in da v tako veliki meri kot drugod ni namenjen ljudem v Sloveniji, se moramo zavedati, kako veliko lahko izključno naš pogled naredi za družbo. Dandanes lahko že toliko svojih mnenj objavimo na spletu in socialna omrežja so več kot popolna za ozaveščanje o zlorabah, nasilju in sovraštvu do črncev, ki ga še kar krepijo nekateri. Seveda pa so kot protiutež tudi popolna za izražanje sovražnega govora in za veliko otrok, ki se s spletom soočajo prvič in na področjih kot je rasizem še nimajo ustaljenega mnenja, znajo biti usodna past.

Širjenje sovraštva ni še nikoli prineslo ničesar dobrega. Po zaničevanju nekoga zaradi rase, spolne ali politične usmerjenosti ali spola se počuti slabo tako oseba, ki jo ponižujemo, kot tudi mi sami. Velikokrat je razlog za sovražni govor prav žalost, zakopana na dnu duše tistega, ki zle misli širi!

Čas je, da začnemo nesporazume reševati s poslušanjem in uberemo razumevajoč pristop. Seveda lahko na temo rasizma izrazimo tudi svoje mnenje, ampak zanimivo je, koliko se lahko naučimo izključno, če smo pripravljeni upoštevati argumente našega sogovorca in skušamo biti vedno kolikor se da spoštljivi.

Risba: Ana Lucija

JEZIKOVNI KOTIČEK

ELIZABETH ROSE TONGE

My reverie – short story

I looked around and took a slow breath. The air was crisp and sweet and I was surrounded by golden corn and flowers. I sighed with contentment and then took off my sandals and ran around, laughing as leaves fell. This is my happy place, I thought, as I sat on a patch of grass and watched a butterfly flying over the fields of gold. Then there was a sharp rap, as my teacher cried: "Amelia! You're daydreaming again! Pay attention!" I realised with a start that I was back in a stuffy classroom, with horrid faces sniggering at me.

Ilustracija: Elisabeth Rose Tonge

TINKARA LAMPIČ

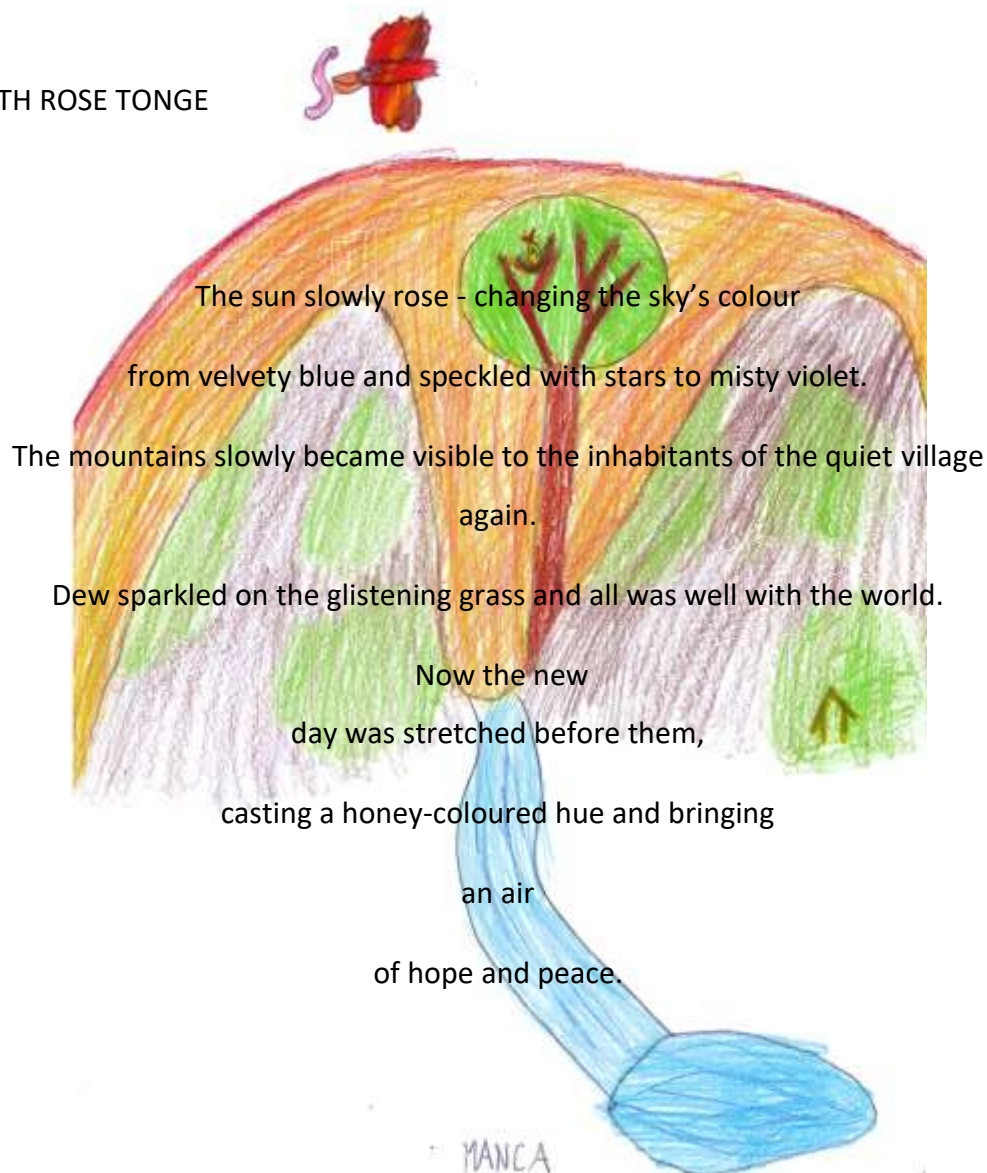
Hidden (nosey) – short story

I was hiding in the closet. She said something to him about winning a prize for the maths competition. I know I was very nosey, but I truly wanted to know why she had asked him and not me! I mean, everyone knew he was awful at maths. My legs hurt from sitting inside for so long, so I wanted to move, but the closet cracked open. They saw me. »What??? Were you hiding in my closet? That's it!!! You're going to the principle's office!« yelled the teacher. That's how I earned my first detention on a rainy Friday.

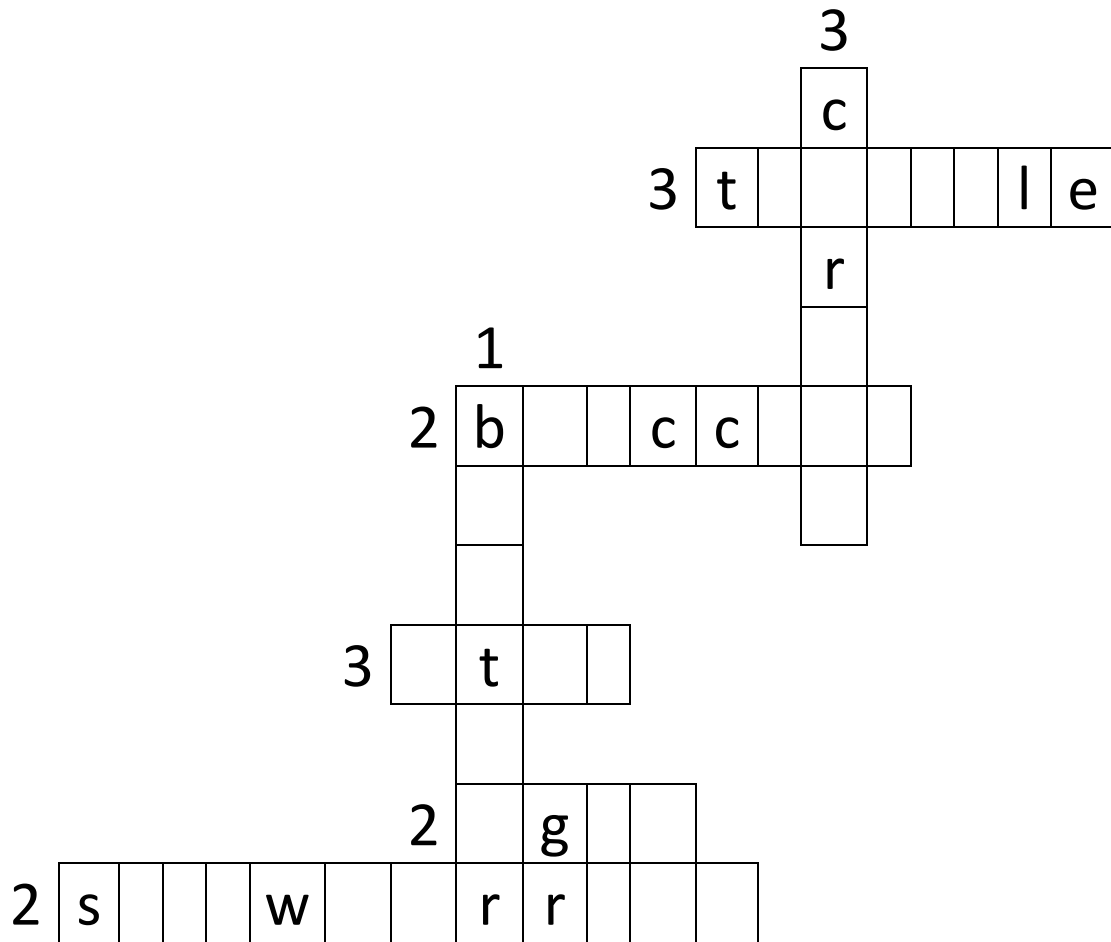
Picnic (greedy) – short story

In the morning I prepared my picnic basket and put plums, bread, marmelade, mandarines and peaches in it. A lot of food, but all of my classmates were going to be there so we needed to be organized. When I arrived, I greeted my friends. It already looked quite neat. There were a lot of blankets and pillows on the floor. Everyone was extremely excited. While we were snacking, laughing and having fun, everyone was talking, except for my greedy friend, who couldn't resist devouring. Later, we were dancing, singing and just doing fun stuff.

ELIZABETH ROSE TONGE

Crossword

1: family 2: food 3: shapes

Urška v podvodnem svetu – *poustvarjalni spis*

»Čolnarji so vidli vrtinec dereč, al' Uršike videl nobeden ni več,« je prebrala Urška naglas in se zasmehljala. Pogledala je okoli sebe, da bi se še enkrat spomnila, kakšno srečo je imela, da je s svojo lepoto vseeno osvojila povodnega moža.

Skozi okno je zagledala povodnega moža, kako je plaval nazaj proti njuni podvodni hiši. S seboj pa je vlekel še mrežo rib, ki jih je ujel že zgodaj zjutraj. Čeprav je bila Urška včasih zelo samovšečna in prevzetna, se je vse to spremenilo, ko je mislila, da se bo utopila v Ljubljani. Njena ogromna in prečudovita obleka jo je vlekla v globine, medtem ko se je ona poskušala prebiti do gladine vode. A povodni mož je imel preveliko srce in čeprav je bil njegov načrt, da Urško utopi, ji je še vseeno pomagal in rešil njeno življenje.

Stopila je do vrat, da bi pozdravila svojega ljubimca, in takoj mu je povedala, da že vsi žalujejo za njeno »smrtjo«. Povodni mož se je zasmejal in rekel le: »Ni za kaj!« Stopila sta nazaj v njuno hišo, ki je stala pod vodo in v kuhinji odložila še vedno sveže ribe. »Sosed Stane je danes utopil še eno gospodično, a ta je čudežno preživela. Ime ji je Urša in mislim, da bi se morala spoprijateljiti z njo,« je rekel povodni mož, saj je vedel, da je Uršika osamljena, kadar se on odpravi v svojo morsko službo. Že večkrat ga je prosila, da bi z njegovimi prijatelji utopili deklico, ki bi ji delala družbo. Urška se je takoj razveselila teh novic in stekla v svojo sobo, da si najde kakšne lepe obleke, ki bodo naredile dober prvi vtis na novo sosedo Uršo. Minilo je nekaj časa in končno je pristopicala iz sobe s prelepo obleko v njenih rokah. »Ta je ravno prava!« je rekla s svojim prikupnim visokim glaskom in se začela preoblačiti. »Izgleda odlično,« je pripomnil povodni mož in se nasmehnil. »Le ne potikaj se okoli do poznih ur, zmenila sva se, da greva jutri v podvodno mesto!« Takoj po teh besedah so vrata zaloputnila in že je Urška plavala proti hiši njunih sosedov.

Takoj po tem, ko sta se predstavili druga drugi, sta v hecu obe pohvalili imena druga druge, saj sta si bili tako podobni. Ves dan sta se pogovarjali o nadvodnem svetu, v katerem sta živeli in med tem prišli tudi do teme o njunih »smrtih«. Uršika je povedala, kako je bila včasih zelo samovšečna in to jo je pripeljalo do zdajšnjega podvodnega življenja. Medtem pa je Urša povedala, da se je z nekim lepotcem peljala na motorju sredi noči in zgrešila savski most ...

Risba v ozadju: Ela Sofija Torkar, *Povodni mož*
(barvice, flomaster)

IZ DOMAČE SKRINJE

JAKOB RENER JAVORNIK

Uršika in Povodnež

Uršika zala zdaj sama tam živi,
v podvodnem kraljestvu brez duše se mudi.
Edino tam bitje je živo mož naš povodni,
ki svojo palačo pod tremi mostovi gradi.

Uršika sladko se smeje, a mož ne zine nobene,
gleda ga, kakor da je iz sanj, a pogleda ne dobi nazaj.
Roti ga in prosi, da vrata odklene ji,
a Povodnež hodi naokrog brez skrbi.

Dobila je majhno posodico riža,
pa juho imenitno, vino plemenito.
Vendar Povodnež ostal je vsem skrit,
kot bil bi majhen nesramen hudič.

Leto pa pol izteklo se je že,
a Uršike še zdaj ni videl nihče.
Mornarji, policaji in drugi vojščaki
vse so preiskali, a duše ne našli.

Uršika ima še zmeraj lepo lice,
obraz svetleč, odsev bleščeč,
povodni mož pa miren je in svež.

Nekega dne pa na lice nasmeh dobi,
zagleda obraz, ki para mu ni.
Povodnež v oči pogleda Urški iskreno,
predolgo že v sobo zaklenjeno,
spusti jo na njeno presenečenje veselo.

Uršika ga gleda, nasmeh se obeta,
pa vendar začudeno spremlja
tega, ki kriv nje usode je slabe.

Prve besede, ki sliši jih Urška:
"Al' bla bi moja punca?"

Uršika presrečna, počaščena,
takoj z njim se zaroči.

Samo palačo jima še dogradi,
zdaj pa s Povodnežem srečno živi.

In to je konec teh vesti.

Risba: Enej Kapler, *Povodni mož*
(barvice, flomaster)

TIJAN KOVAČIČ

Urškina vrnitev – *poustvarjalni spis*

Vsi že dobro poznamo zgodbo o tem, kako je povodni mož odpeljal Urško s seboj med valove. Vendar kaj se je zgodilo potem, je Urška preživela, ali se je utopila? Nekateri mislijo, da je še zmeraj živa in da živi v podvodnem svetu. Pa imajo prav?

Ko je Urško povodni mož odpeljal med valove v Ljubljano, ni utonila, temveč ji je povodni mož dal sposobnost dihati pod vodo. Odpeljal jo je v svoj veliki dvorec, kjer sta tudi živela. Urški je bilo življenje pod vodo všeč. Cel dan je lahko delala, kar je hotela, vendar ni smela zapustiti ograde dvorca, saj ji povodni mož tega ni dovolil. S časom se je začela dolgočasiti, začela je pogrešati svoje domače in svoje staro življenje. Povodnega moža je prosila, ali lahko zapusti dvorec. Povodni mož se je na to vprašanje grozno odzval. Priklical je podvodne tokove, kamenje, alge in vse, kar je še lahko našel na morskem dnu. Dvorec je z vseh strani ogradil, da izhod več ni bil možen. Urška je vsa prestrašena skušala pobegniti, vendar brez uspeha. Povodni mož jo je zaprl v njegovo sobo, ključ pa odvrigel stran. Minili so dnevi, tedni in celo meseci, ko ji je končno uspelo odpreti vrata s pomočjo stvari, ki jih je našla v svoji sobi. Sklenila je, da bo skušala pobegniti ob polnoči. Takoj, ko je nastopila polnoč, je Urška pobegnila skozi vrata dvorca. Zdaj se je morala hitro spomniti, kako bo prišla čez ogrado, ki jo je zgradil povodni mož. Našla je rešitev. V kamniti steni je našla majhno razpoko in skozi njo odšla. Prišla je do kopnega, ko je ugotovila, da ne more več dihati zraka. Vsa v solzah je padla na morsko dno. Mimo nje je priplavala čarovnica in jo potolažila. Urška ji je začela pripovedovati vso svojo zgodbo, kako je živela prej in kaj se je zgodilo. Čarovnica ji je rekla, da ji lahko pomaga. Vzela je nož in odrezala njene lase. Iz njih je naredila čarobni urok, ki ji bo omogočil dihanje na kopnem. Urška se ji je zahvalila in hitro odšla na površje, kjer je po dolgem času spet lahko vdihnila zrak. Hitro je iz vode stekla nazaj proti svojemu nekdanjemu domu.

Vstopila je v svojo hišo, kjer je zagledala svoje domače. Le-ti je niso prepoznali. Povedala jim je, kaj se je zgodilo. Vsi naenkrat so planili v jok in jo objeli. Obljubila je, da ne bo nikoli več taka, kot je bila. Naslednji dan so vsi skupaj proslavili njeno srečno vrnitev.

Slika v ozadju: Fran Šilc, *Povodni mož* (tempera)

Avtorica: Sara Mavrič, *Urška v podvodnem svetu*, vodene barvice

Priloga 3 v časopisu Villa sancti Martini, št. 2

RADOVEDNI MIKROFON

LANA ALEŠ

LARA RASIEVICZ

Kaj je ljubezen – kratka anketa

Katarina, 4. a

Kaj zate pomeni ljubezen?

Ljubezen med učenci zame pomeni to, da si učenci med seboj pomagajo, če kdo česa ne razume, ali pa si tudi pomagajo kot prijatelj prijatelju.

Ali si bila že kdaj zaljubljena?

Ne

Kakšen je tvoj sanjski fant?

Žal vam tega ne morem povedati, ker je to zaupen podatek.

Ali se s prijateljicami pogovarjate o simpatijah?

Ja

Kakšen fant ti je všeč?

Prijazen, zelo spoštljiv in imeti mora rad okolje.

Matic, 4. a

Kaj zate pomeni ljubezen?

Zame pomeni ljubezen, da je zelo lepa in zabavna.

Ali si bil že kdaj zaljubljen?

Ja, ampak nisem več, bil sem pred dvema letoma.

Kakšno je tvoje sanjsko dekle?

Prijazno in smešno.

Ali se s prijatelji pogovarjate o simpatijah?

Ne

Naja, 4. a

Kaj zate pomeni ljubezen?

Da imaš nekoga zelo rad in do njega gojiš čustva.

Ali si bila že kdaj zaljubljena?

Ja, v prvem razredu.

Kakšen je tvoj sanjski fant?

Lep, pameten in prijazen.

Ali se s prijateljicami pogovarjate o simpatijah?

Ja, pogovarjamo se, v koga smo zaljubljene,

pa če smo bile zaljubljene,

ali bivšo simpatijo zdaj

sovražimo....

Žan, 4. a

Kaj zate pomeni ljubezen?

Da nekoga ljubiš in da si zaljubljen v njega.

Ali si bil že kdaj zaljubljen?

Ja, v prvem razredu.

Ali se s prijatelji pogovarjate o simpatijah?

Ne.

RIMA PESNIKA LOVI

KDO JE MAMA - pesmi

ARIA NAHTIGAL

Mama nikdar ni sama,
nikoli te ne izpusti
in te preskrbi.

Nikoli je ne bi spustila,
ampak ujela in objela.

ANJA PAVLOVIČ

Kdo me zjutraj zbudi?
Kdo mi zajtrk naredi?
Koga imam najraje,
čeprav se kdaj name jezi?

To je moja mama,
ki z ljubeznijo živi
kot jaz, ti in vsi mi.

Maks Trampuž: *Mama* (glina)

RIMA PESNIKA LOVI

ERIKA SIRNIK

Vsaka mama te ima
rada.

Njeno srce je tvoje
in tvoje njeno,
ti pomaga
in ti je bolje.

ANJA URŠKA GOLOBINEK

Ko zjutraj vstanem,
mi lepo jutro naredi,
ko spat se odpravim,
lahko noč mi zaželi.

Naslednji dan si pa mislim:
»Le kaj bi brez nje,
le kaj bi brez mamice moje?«
»Meni, gorje!«

Jan Lukan: *Mama* (glina)

MOŽGANČKI NA ZABAVI

GAL KORENČ

Ilustracije: EVA SRNEL

NAGRADNA KRIŽANKA - V ŠOLI ...

Križanko rešite, dobili boste geslo. Geslo pošljite na e-naslov uredništva šolskega časopisa: villasanctimarini@gmail.com do 10. 5. 2021. Srečni izžrebanci bodo nagrajeni.

Rešitve zapisuj le iz leve proti desni.

Clues and their corresponding grid positions:

- Flag (UK): 10 squares across, row 1, column 1.
- Skeleton: 10 squares across, row 2, column 1.
- Sports equipment: 10 squares across, row 3, column 1.
- Musical notes: 10 squares across, row 4, column 1.
- TV: 10 squares across, row 5, column 1.
- Microscope: 10 squares across, row 6, column 1.
- Beaker and test tubes: 10 squares across, row 7, column 1.
- Coffee cup: 10 squares across, row 8, column 1.
- Tree: 10 squares across, row 9, column 1.
- Microwave: 10 squares across, row 10, column 1.
- Night sky: 10 squares across, row 11, column 1.
- Paper airplane: 10 squares across, row 12, column 1.
- Book: 10 squares across, row 13, column 1.
- Math problem: 10 squares across, row 14, column 1.

MOŽGANČKI NA ZABAVI

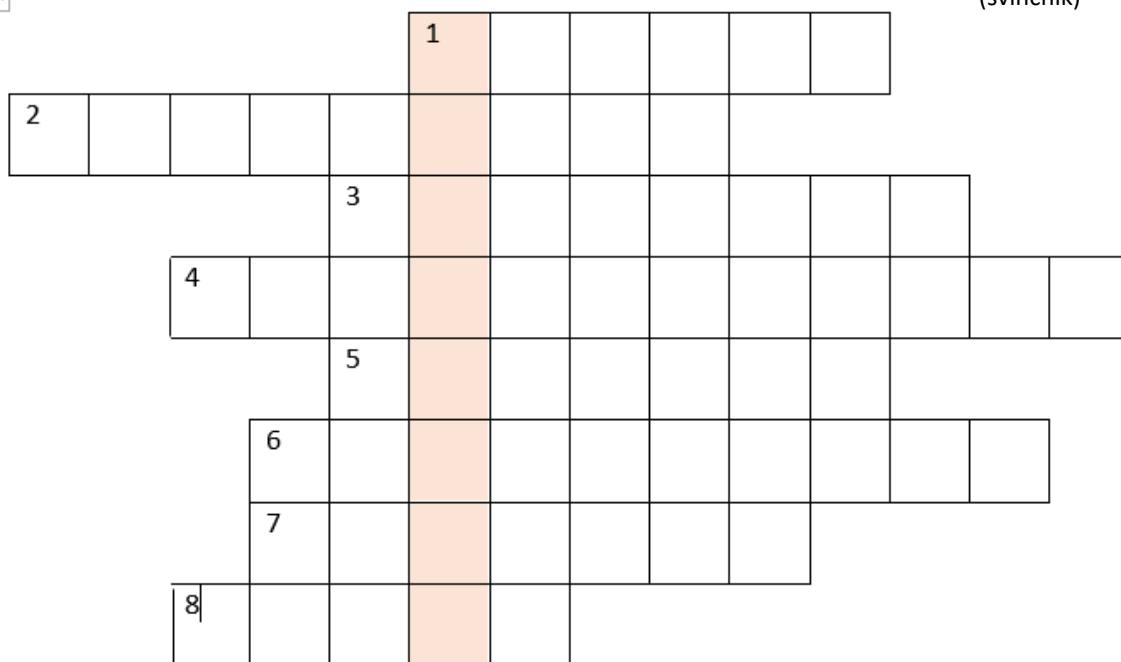
LANA ŽALAC

Križanka

1. Priimek Prešernove muze Julije.
2. Prešernov vzdevek (2 besedi).
3. Prešernov mesec rojstva.
4. Kje v Ljubljani se nahaja Prešernov spomenik (2 besedi)?
5. Mesec Prešernove smrti.
6. Eno izmed pomembnejših Prešernovih del.
7. Prešeren je največji slovenski ...
8. Kraj Prešernove smrti.

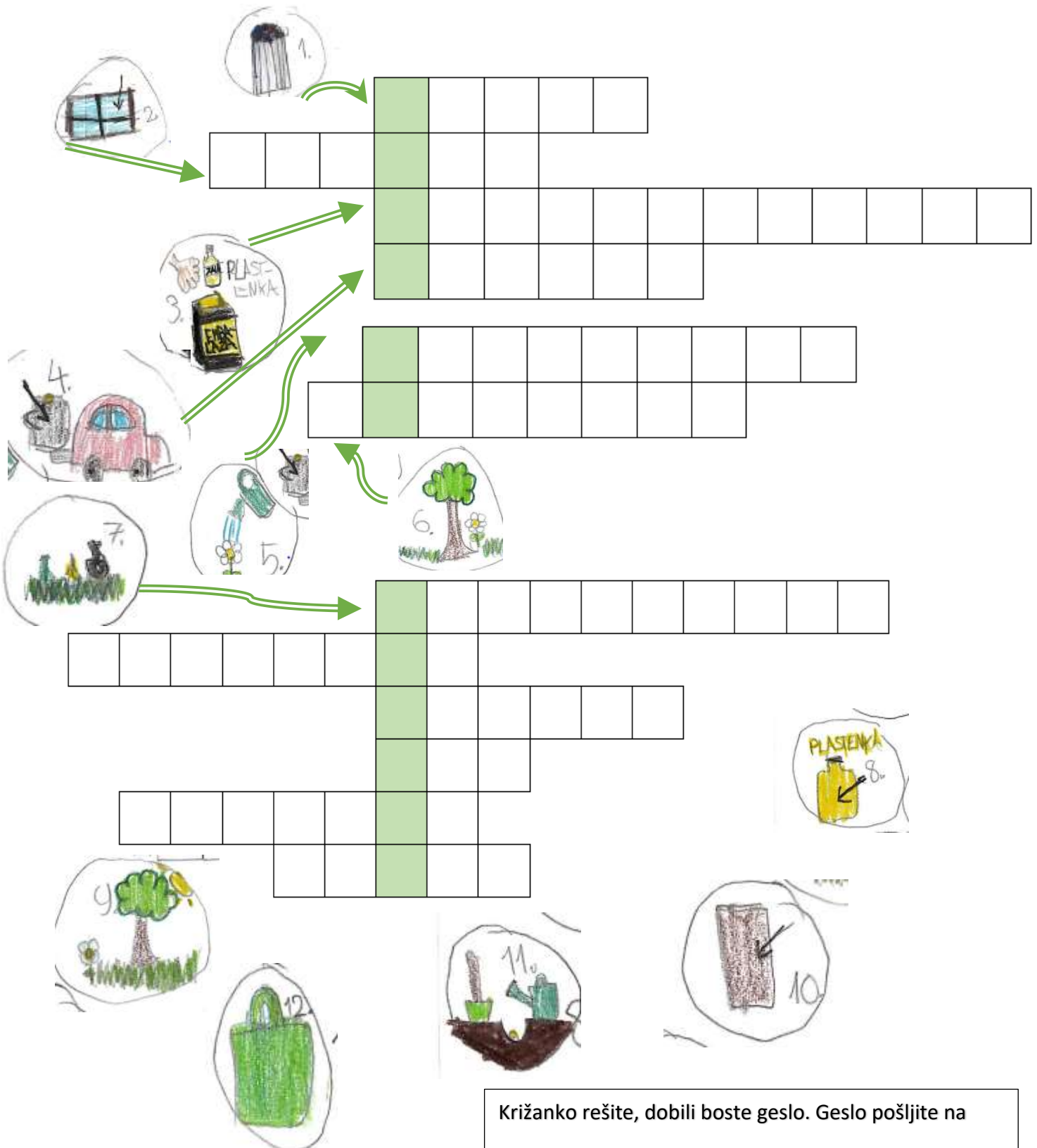
Risba: Tai, F. Prešeren
(svinčnik)

MOŽGANČKI NA ZABAVI

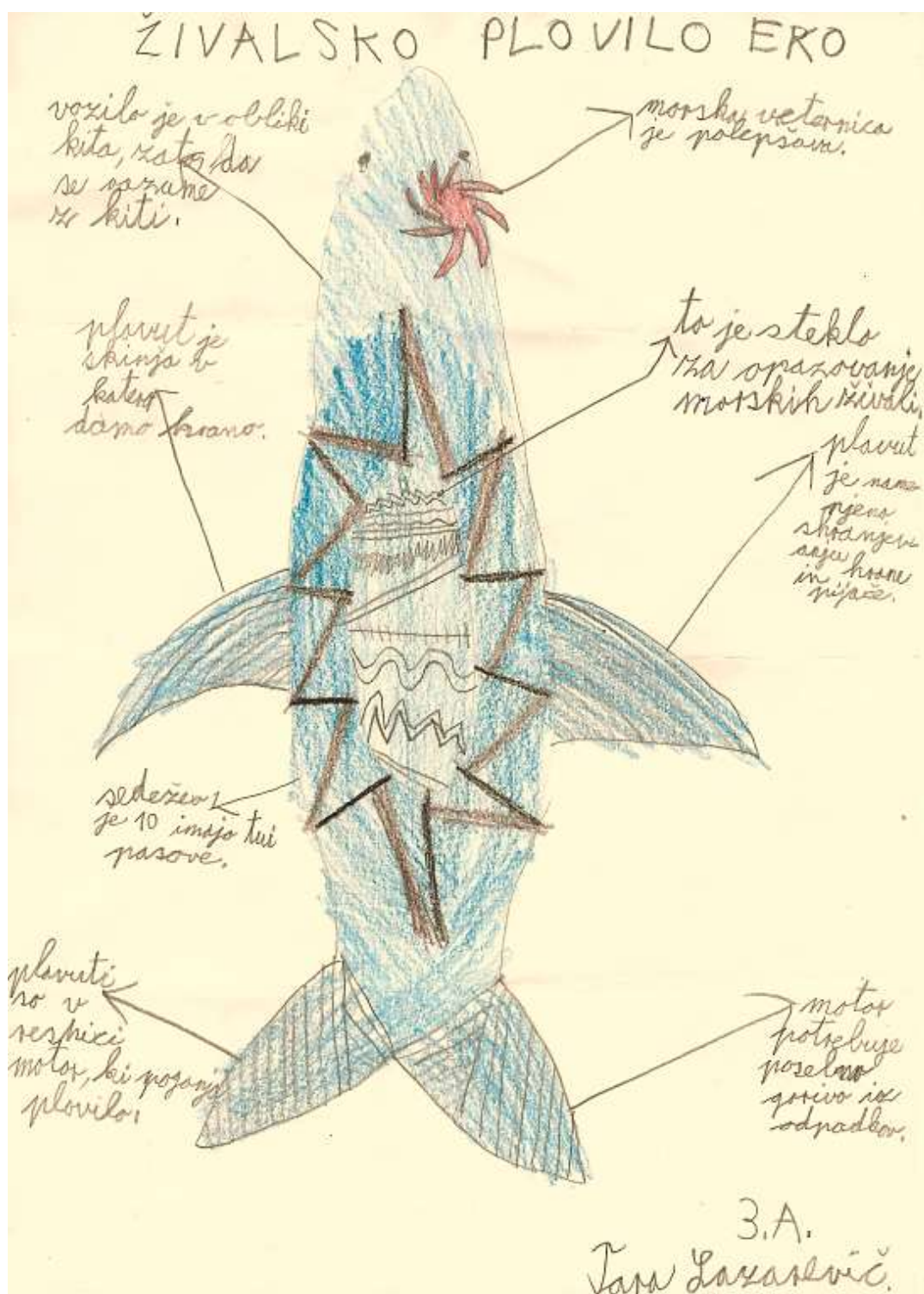
NIKOLINA GRABEŽ

ZELENA NAGRADNA KRIŽANKA

Križanko rešite, dobili boste geslo. Geslo pošljite na e-naslov uredništva šolskega časopisa: villasanctimarini@gmail.com do 10. 5. 2021. Srečni izžrebanci bodo nagrajeni.

ŽELIMO VAM LEPE PRVOMAJSKE PRAZNIKE.

Uredništvo časopisa Villa sancti Martini